

սամբ էլ ֆրանսիացու խորամանկութիւնը յաճախ տանջում, մաշում են մեր առևտրականներին: Ֆրանսիացիք համարեա շարունակ հետեւեալ խաղն են խաղում բոլոր առևտուրում. առաջին անգամները լաւ դնով մի քանի պուշ առնում և ապա մի առ ժամանակ դատարում են: Խրախուսելով այս ցոյցից, մեր առևտրականները, առանց աջ ու ձախ նայելու, ահագին պահանջ են նախատեսում և մեծ քանակութեամբ բերել տալով լցնում են շուկան: Մի առ ժամանակ դատարման մէջ մնալուց յետոյ, վերջապէս զգալի վնասով հաղիւ թէ կարողանում են վաճառել: Այդ հետեւողութեան, փոխադարձ թշնամական յարաբերութեան չնորձի բոլոր առևտուրի վնասը համարեա իւրաքանչիւր տարի կրկնվում է, և չը նախած դրան լուրջ ուշադրութիւն դարձնելու սովորութիւն չը կայ:—Ննչու Միւսսը առնում է, երբի նա մի բան գիտէ, որ առնում է, ևս էլ առնում է թէ կող վնասովն էլ, պիտի առնեն: Վնաս է և կրակոտը և ակոտը կատաղի կերպով ինքն էլ առնել: Որպէս զի անտեղի մրցութիւն տեղի չունենայ, որպէս զի չը վնասվեն, և ուրիշներին վնասի պատճառ. չը դառնան, մի քանի տարի պրանից առաջ Նոբելու բուրդ առնող 3—4 առևտրականները իրար մէջ պայման են կապում, որ այլ ևս կամեալից չը դրկեն բուրդ ժողովելու, այլ թողնեն, որ ոչխարատէրերը իրանք բերեն շուկայ և շուկայի գնով վաճառեն: Եւ այս հաւանական է, քանի որ ոչխարատէրերը որոշեալ ժամանակից յետոյ անկախոր են ունենում, որովհետեւ ոչխարների հետ պիտի սար բարձրանան: Սակայն այդ պայմանը երկուր չէ շարունակվում, շուտով իր նշանակութիւնը կորցնում է, ըստ որում պայման կապողները մի երկուսը, չը նայելով իրանց կապած պայմանին, հայի յատուկ քննադրութեամբ, ծածուկ մարդիկ են ուղարկում, որ իրանց համար բուրդ առնան ժողովեն... Որինակով կարելի է ցոյց տալ այդպիսի վարմուքի տեղեւորութիւնը: Մի այդպիսի օրինակ տեղի ունեցաւ մօտիկ անցեալում: Առաջ Նոբելում ընդունված էր, որ առանց նախորդին դիմելու որոշեալ բուրդը կը ժողովէին և ապա շուկայի գնով կը վաճառէին: Մի անգամ ապուլեցիները մի ընկերութեան աջովն էր այդ պայմանով ժողովել 3000 պուշ բուրդ: Մի ուրիշ առևտրական, նոյնպէս ապուլեցի, տեսնելով այդ ընկերութեան համարձակ քայլը, գիտութեամբ առնում է 500—600 պուշ, համարեա շուկայում ենթադրած գին կրկնապատկելով վաճարելով. 4—5 ր. արժողութիւն ունեցող բոլորն վաճարում է 7—8 ր., թէև ինքը, բայց վնասից, ուրիշ շահ չէ ունենում, սակայն բաւականացած է լինում, երբ ընկերու-

թեանը ահագին վնաս է պատճառում: (Գնորութիւնը այդ տարի վնասվում է մինչև 10—15000 րուբլի: Թշնամական յարաբերութեան, անմիտ մրցութեան հետ կապված կեղծութեան և խարդախութեան վրա օրից օր երևան են գալիս նորանոր խարդախ միջոցներ. այսօր Նոբելու բուրդը Մարսելում համարեա կորցրել է իր նշանակութիւնը: Մեր առևտրականներն էլ այդ բանը ծածկելու և անհետաքննելի անելու դիտաւորութեամբ, ահա երկուրդ տարին է, որ Նոբելու բուրդը նախ ուղարկում են Քիֆիս, ապա այդտեղից, Քիֆիսի ահա՛նով ուղարկում Մարսել:—Հասն էլ քաշի, անկասկած, Քիֆիսի անուն էլ, այս դեպքում պիտի փչացնեն:

Բոժոժի, ֆրիզոնի, ֆրիզոնէտի առևտուրը համարեա նոյն եղանակով է ընթանում, ինչ եղանակով, որ ընթանում է բուրդի առևտուրը, միայն աչքի ընկնող տարբերութիւնն այն է, որ բոժոժը, ֆրիզոնը և ֆրիզոնէտը կամայականի ձևով չեն առնվում, այլ ուղղակի իրանք՝ առևտրականներն են առնում: Իսկ ինչ վերաբերում է միտաքսի առևտուրին, սա աւելի բարդութիւններ է ներկայացնում և դժուար տարբերութեամբ է ընթանում:

ՆԱԽԱԿ ԽՄԲԱՎԻՆ

Գանձակ, մարտի 11-ին

Ձեր պատուական լրագրի № 7-ի մէջ Գանձակի նամակագիրը նկարագրելով Մ. Նաբաթեանցի 100 րուբլու նուիրատութեան տարօրինակ ձևը, յօդուտ տեղիս գիմնադրայի աղքատ ուսանողներին և մի նայեցող գրեթէ 1879 թվականի սովի առիթով կազմված ցորենի առևտուրի կոմիտեի գործունէութեան վրա, անցնում է կոմիտեի գործերը քննող հաշվաւորների վերջնական դեկլարացիան: Պարզեւ համարում պ. նամակագրի մի քանի սխալները ուղղել:

Նախ ցորենի կոմիտեի ոչ թէ 80% է վերաբարձրել փող տուող հասարակութեանը, այլ մօտ 86%, այն է իւրաքանչիւր 100 րուբլուն 85 ր. 68 կօպ, բայց թէ ինչ տեղ է մնացել մնացող 14% է ինչի չեն ստանում փողատէրերը (որոնք թիւով 93 հոգի են), այդ մասին պէտք է դիմել կոմիտեի գործունէութիւնը քննող հաշվաւորների դեկլարացիան, որ կազմված է 29-ին յունվարի 1881 ամի և օրի 4-րդ և 7-րդ յօդ. պարզապէս ցոյց են տալիս, որ դժբա մնում են կոմիտեի անդամները Քիֆիսում հայ ծախող պ. պ. Մ. Գ. Ափանտեսեանցի և Հալի-Բաղր-Հալի-Մօլլա-Յուսէֆի Ալի-Օղլիի մօտ 270 րուբլի և ցորենի ամբարում

հայ ծախող Գրիգոր Մկրտումեանի (այժմ հանգուցեալ) և Հալի-Մանուկ-Հալի-Ալի-Օղլիի մօտ 2,250 րուբլի 35 կ. ընդամենն 2,520 ր. 35 կօպ. Երկրորդ՝ Մ. Նաբաթեանցի թէև հաշվաւորների շարքում չէ եղել, այնու ամենայնիւ բոլոր մանրամասնութիւնները, ինչպէս Նաբաթեանցին, նոյնպէս համարեա ամբողջ քաղաքիս յայտնի է, որի մասին մինչև անգամ «Մշակ» լրագրում հրատարակած է 1883 թվ. № 152-ի մէջ:

Երրորդ՝ պ. նամակագիրը ենթադրութեամբ կօմիտեի բոլոր անդամների շարքում եւս ևս ընկնում է ավանդուք 14% պատասխանատուութեան տակ. այդ մասին եւս առաջ եմ բերում հաշվաւորների դեկլարացիան 3-րդ յօդ. կօմիտեի գանձապահների դրամական և ցորենի մատենաները, մուսնի և ծախքը ընդունելու ուղիղ:

Գուցէ ընթերցողները երկբային թէ երբ դրժը այսքան պարզ է, ինչու Նաբաթեանցի այդպէս է վարվում ինձ հետ. կասեմ դա Նաբաթեանցի կողմից անձնականութեան հաշիւ է. նա, ինչպէս ուրիշ անգամներում, նոյնպէս էլ այս անգամ, կամեցաւ 1879 թվ. սովի ժամանակի իմ 1 1/2 տարվայ գործունէութեան վրա մի սև քող դնել, որի մանրամասնութեան նկարագրելը, եթէ համարեա կանոնից դուրս չը լինէր, ոչ թէ կը նկարագրէի լոկ խօսքերով, այլ դրաւոր փաստերով, մինչև անգամ վկայ ցոյց տալով Ափանտեսեանցի պ. փոխ-նախագահական:

Նաբաթեանցի վարմուքը հասկանալու համար հարկաւոր է վերադառնալ 1879 թվականի կազմված կօմիտեի կազմակերպութեանը, ուր ի միջի այլոց ընտրված էր և Նաբաթեանցի հայրը (այժմ հանգուցեալ): Այդ մասին եւս լուրջեւ տալով կը ցանկայի, որ Մ. Նաբաթեանցի, եթէ ունի քաջութիւն, պատասխանէր հետեւեալ հարցիս. երբ 1879 թվականում սովի ամենախիստ ժամանակահատիւ, քաղաքիս ունեւոր դատակարար փող դնելով օգնում էր աղքատ կամ հայ չունեցող դատակարարին, ինչ էր պատճառ, որ նրանց հետ ի միասին Պետրոս Նաբաթեանցի խոտաբան դրամական օգնութիւնը յետագիւղից մինչև 1880 ամի տարվի 25, որ իր հօր մահից յետոյ տուել ինքը Մ. Նաբաթեանցի և այն էլ այն ժամանակ, երբ սովի վտանգը գրեթէ անցած էր, ըստ որում նոյն թվ. յուլիսի 26-ին կօմիտեի վերադարձից փողատէրերին ունեցած առձևն պատրաստի դրամը 80%:

Ինչ վերաբերում է յարգելի նամակագրի այն մտքին, որ եւս օրինական ճանապարհով պէտք է վերջացնել իմ դորս Նաբաթեանցի հետ, այդ մտադրութիւնը թողեցի, ըստ որում Նաբաթեան-

ցի վարմուքը արդէն արժանապա. հասարակութեան արհամարհանքի:

Յակովբ Լիսիկեանց

ՆՈՐ-ՆԱԽԱԿԱՆՈՒՄ

ՆՈՐ-ՆԱԽԱԿԱՆՈՒՄ մեղ հաղորդում են, մարտի 8-ից, որ այդտեղ շարունակ անձրևներ են գալիս և փողոցներում ցելս է կանգնած: Գօն դեռ Գոն անչարժ տառած է, թէպէտ և Վօլա գետը արդէն չարժից:

ԲՈՍՏՈՎ (Գօնի վրա) քաղաքից մեր թղթակիցը մեղ գրում է. «Քաղաքագրու պ. Ա. Բալկով վերադարձը 27-ին վերադարձաւ արտասահմանից: Նա գնացել էր Փարիզ, որտեղ կայացաւ ժողով Վօլգայի և Գօնի միաւորութեան հարցի նախագիծը մշակելու վերաբերմամբ: Կազմված է ընկերութիւն 36 անձներից, որոնցից 18 հոգի ֆրանսիացիք են, և 18 ուսու: Այդ ընկերութիւնը յանձն է առնում փորել Վօլգա-Գօնեան նեղուց (Канал, Զրանց): Գաւ կայսր Պետրոս մեծն էր, որ միտք էր դրացել փորել այդ Վօլգա-Գօնեան ջրանցքը, և արդէն ձեռնամուկ էր եղել գործին, երբ Շվեդիայի հետ ուսմաների ունեցած պատերազմը յանկարծակի խոչընդոտ եղաւ դուրս բերու մեծ կայսրի այդ նախագիծը: Այնուհետև 1802 թվ. բարձր կամպէնհաւդէն, Տալանբոգի այն ժամանակի քաղաքագրու, առաջարկից կառավարութեանը գլուխ բերելու պղ ջրանցքը: Բայց, դժբաղդաբար, բարձր կամպէնհաւդէն շուտով հեռացաւ պաշտօնից ու նախագիծը անկատար մնաց: Եւ ահա այժմ, երբ կառավարութիւնը կառուցանում է Նօլօրօսայի կի երկաթուղին և նաւահանգիստը, Բալկով վախճալով մի գուցէ Բոստով քաղաքը ընկնի, կորցնի իր առաջվայ նշանակութիւնը և աննշան քաղաք դառնայ, սկըսում է մշակել այլ և այլ նախագիծը քաղաքը բարեկերտ համար, ի միջի այլոց և Վօլգա-Գօնեան ջրանցքի նախագիծը: Այդ դեռ 1884 թվ. էր, այն ժամանակ թէ լրագրիները և թէ քաղաքացիք ծաղրում էին Բալկովին, անկախորդները համարելով նրա պոքկաբը, ասելով որ Գօնը Վօլգայից բարձր դիրք ունի և Գօնի ջուրը Վօլգայի մէջ կը վազի, այդպիսով ցամաքած Գօնը կատարելապէս կը ցամաքի: Բայց Բալկով յաղթելով հաղար ու մի արգելքներ, կազմում է ուսու-ֆրանսիական ընկերութիւնը վերոյիշեալ 36 անձներից, իւրաքանչիւր անդամի 1000 րուբլի անդամակցական վճարով: Եկան Ռուսաստան ֆրանսիացի հմուտ և յայտնի տեխնիկներ և ինժեներ-

բելգիացի պրօֆէսոր Ֆելիքս Նէլ, ծերունի գիտնականի նորերում հրատարակված Քրիստոնէական Հայաստանի և իր գրական և լիթերատուր (L'Armenie Chretienne et sa Littérature. Louvain (Belgique) 1886). «Արաբիկ մատենի» մասին, ինչպէս ասումանում է նրան Հանդէսի յօդուածողիցը, մի յօդուած, որ վերջաւում է հետեւեալ տողերով. «Բովանդակ գրքին մէջ ընթերցողը կը տեսնէ քաջ տեղեկութիւն աղգային և օտարազգի հեղինակաց, որ հայոց վրա խօսած են, ծանր խորհողութիւն, անկողմնակալ դատաստան, և առանձինն սէր և հակամիտութիւն բաղմարդին ծերունի հեղինակին առաջա հայոց»: Ֆելիքս Նէլ, որ թղթակից-անդամ է Պետերբուրգի ակադէմիային, երկու ընտիր հեղինակութիւններ ևս ունի ֆրանսերէն լեզուով թուական Մի ծոփեց ոչ պատմութեան վրա:

Մի և նոյն համարում մնեց ծանօթանում ենք մի գեղեցիկ և սրտաշարժ բանաստեղծութեան հետ, Արշակ Արքայի վերնագրով, որը շարադրել է Վիեննայի կայսերական թանգարանի վերատեսուչ Մ. Համբերլանց: Գերմանացի բանաստեղծը իր 31 տուն քերթուածի մէջ Արշակ Բ թագաւորին Անուշ բերն ունեցած աղետալի վերջը կերպէ, հետեւելով քայլ առ քայլ փառաստի Բիւրախացուց, (ղրք և. զլ. է):

Մարտի համարից, ինչպէս հաստատ տեղեկացած ենք Հանդէսի մէջ կը սկսի հրատարակվի մի վերին աստիճանին կաւոր և հետաքրքրական յօդուած՝ այն է Հայ լրագրողական պատմութիւնը՝ որտեղ գիտնական հեղինակը՝ պիտի խօսի 1, ընդհանրապէս լրագրութեան և նրա պատմութեան վրա, 2, հայ լրագրութեան աղբիւրների և 3, նրա պատմութեան ըստման և զանազան բաժինների վրա: Առաջին անգամն է, որ մեր մէջ լոյս կը տեսնէ մի այդ-

պիտի ընդարձակ և ընդհանուր տեսութիւն ընդհանուր հայ լրագրութեան սկզբից մինչև այսօր մեր մէջ երեցած պարբերական թերթերի վրա: Յարգելի հեղինակն ինքնին բաւական գրաւական է թէ այդ տեսութիւնը իր բաղմարդի հետաքրքրական կողմերը պիտի ունենայ: Դա՛ Վեռլա քաղաքում Արմենիսի վերնագրով և հունգարերէն լեզուով հրատարակող հայոց օրգանի խմբագրատեղը, հ. Գրիգոր վ. Գալիլէանէն է, միայնակ Վիեննայի Միլիթարեան ուխտով և բնիկ Ունգարիայի հայերից, երկուստարդ և համակերպ մատենագիր:

Հանդէսի առաջին համարից սկսած է տպագրվիլ «Գաւաթիլ» վերնագրով մի գեղեցիկ պատմական նորակէպ, որի նիւթն առնված է ներկայ դարի սկզբներում, Նապոլէոն Ա. ի աշխարհակալական ձգտմանց դէմ, Սպանիացուց՝ իրանց հայրենիքի պաշտպանութեան համար մղած համադրային պատերազմի արկածներից:

Հանդէսի խմբագրութիւնը ինչպէս հաստատ տեղեկացած ենք, առանձին ուղարկութիւն պիտի նուրբէ նաև իր ամստեսական և արուեստագիտական բաժիններին, արձագանք հանդիսանալով ևս րօպական անտեսական կատարկագործութեանց և յարմարեցնելով այդ բաժինները մեր ժողովրդական տեսական պայմաններին:

Հանդէսի ունի և մի բաժին (Այլ և այլը), որ հաղորդում է զանազան հետաքրքրիչ նորութիւններ և ընտանի և կանտանի և ընտանի մասին օգտակար խրատներ և զերբակատար փորձեր:

Ամենից վերջը գալիս է մի համառօտ քաղաքական տեսութիւն, իւրաքանչիւր ամսու նշանաւոր քաղաքական դեպքերի վրա և հանդէս է հանում ընդհանուր քաղաքականութեան ներկայ դիրքը:

Մի նկատողութիւն, որ կարող ենք անել ոչ ի նպատակ Հանդէսի՝ դա նորա սխալ տառագրու-

թիւնն է, որով վարվում է ամսակները, ըստ տաճկահայոց սովորութեան: Սակայն դա մեղ չէ վնասեցնում, ըստ որում այն Միաբանութիւնը, որի ղեկավարն ու ներկայացուցիչը (հ. Ս. Ստրենս) բացարձակաբար իր քուէն տալիս է ի նպատակ ուսանողից տառագրութեան, պէտք է յուսալ թէ վաղ կամ ուշ կիրադործի «Ժամանակի պահանջ»-ը:

Միակ ամսակները, որ կարող է լինի աշուրութիւն ունենալ մեր մէջ, թէ իր դիրքով, թէ խմբագրիների և աշխատակիցների եռանդուն և միահոգի գործակցութեամբ և թէ վերջապէս իր ընտրած նպատակին ընտրելիութեամբ, — դա Հանդէսն է: Փոքր նշանակութիւն չունի մի թերթի աշուրութեան համար նաև մաքուր թուրքեր և գեղեցիկ տպագրութիւնը: Ոչ մի տեղ, որ անհայոց տպարաններ կան, այնքան կոկիկ, վաղեմի և անխաճոյ տպագրութիւն չը կայ, որպէս Վիեննայի Միլիթարեան տպարանում: Ինքն թերթը մեծ հաճութեամբ է բաց անում Հանդէսի էջերը և կարգում:

Ի նկատի ունենալով վերոյիշեալ պարագաները մեր յոյս ունենք, որ հայ հասարակութիւնը իր շօշափելի համակրութեամբ թէ աշուրութեան պատճառ կը լինի Հանդէսին և թէ միանգամայն, որ նուազ կարելի չէ, քաջալերութիւն կը տայ Վիեննայի Միլիթարեան միաբանութեան, որ նոյն իսկ մի օտար հոգևոր դիմականի վրա յուսումնաբերում է անհայտ և յարգանքի է արժանի: Միակ հիմնարկութիւն, որ պահանջ բարերարների կողմից, առանց բարեպաշտ հարուստների օժանդակութեանց և առանց այս և այն կողմից կտակված թանկարկի կալուածների և այլ

եկամոց աղբիւրներ, այլ միայն իր սեփական անդուլ աշխատութեամբ և գնահատելի յարատեւ ջանքերով հաստատուն կերպով սնունդ է յօդուտ ազգային դրակաւութեան, ան ի տ ի ր ազգային մանկուղ դատարարական, այդ՝ վիեննայի Միլիթարեան միաբանութիւն է, որն իր ուղղութեամբ կանգնած է աւելի դրական, բեւաւական սկզբանց վրա և դառնում է գերմանական դրակաւութեան և գիտութեան աղբիւրութեան ներքեւ: Սրա համար գործունէութիւնն աւելի ուղիղ և աւելի շօշափելի արդիւնք առաջ է բերում և կը բերի քան այլ համանման վանքերի և ուսումնական հիմնարկութիւնների, որոնք ազգային կալուածների և մասնաւոր բարերարների ժառանգութեանց արդիւնքներով շատ հանդիս կերպով կառավարվում, իր անց ցանկաց և անհայտ և յարգանքի է արժանի: Մի և նոյն մի արդիւնք են ցոյց տալիս երբեմնապէս...

Հանդէս Ամսօրեայի տարեկան բաժանորդագրին է ճանապարհածախսով 9 ֆրանկ, որ ներկայ կուրսով անում է 4 րուբլ. կէս տարեկան է 5 ֆրանկ. 50 տանտ, առանձին համարները 1 ֆրանկ: Խմբագրութեան հասցէն է Redaction de la Revue Hantess, Vienne (Autriche), VII Mechitaristengasse, 4.

Ստանալ ցանկացողները կարող են դիմել ուղղակի խմբագրութեան, Վիեննա, և մեղ, Ватумъ Аракелъ Саруханъян, ուղարկելով տարեկան կամ կէս տարեկան վճարը, կանխիկ:

Ի վերջոյ, կատարեալ աշուրութիւն ենք ցանկանում Հանդէսին և յոյս ունենք թէ մեր ընթերցող հասարակութիւնը չի դառնայ նրան իր աջակցութիւնը, որով և թերթն էլ հետզհետէ աւելի կընդարձակվի և միանգամայն կը կատարելագործվի:

Աւաքել Սարուխանեանց

*) «Արձագանք» № 5, 1887 թվ.:

հետ, և այժմ ոչ ոք չէ կասկածում արդէն որ կա-
րելի է միացնել Գօնը Վճռալի հետ, որտեղ նը-
րանք միմեանցից շատ հեռու չեն գտնվում: Փա-
րիզից Բազիլի ձեռքով բերած գիտնական
զից պարզ երևում է, որ Վճռալի մակերևութը
բարձր է Գօնի մակերևութից և ոչ ընդհակառակն:
Փարիզի ժողովը որոշել է օրինաւոր կերպով պայ-
մաններ կառավարութեան հետ և անմի-
ջապէս սկսել գործը: Այն ժամանակ Բօստօն և
Նոր-Համփթհեմ քաղաքները կը հարստանան և
նրանց ապագան աւելի ապահոված կը լինի, քան
թէ այժմ:

Մեզ ուղարկված է հետեւեալ նամակը: «Վերին-
Ազգութից զէպի հիւսիս, մօտաւորապէս տասն և
հինգ վերստ հեռավորութեան վրա, հասնելու ձե-
րակի մէջ գտնվում է ՅՂՆԱ գիւղը: Գիւղը բաղ-
կացած է մօտաւորապէս 80 տուն զուտ հայ բը-
նակիչներից, որոնց գլխավոր պարագլուխըն է
այգեգործութիւնը, երկրագործութիւնը, չերամա-
պահութիւնը և առևտուրը: Այս գիւղի բնակիչնե-
րը դաղթում են և կովկասի ու Ռուսաստանի
մէջ տեղեր, որտեղ պարագլուխ են վաճառականու-
թեամբ: Յիւս գիւղի երկտասարդներից քիչ չեն
այլ և այլ համալսարաններում աւարտողներ:
Նոյն իսկ գիւղում կապիտալիստներ թիւը քիչ
չէ, սակայն տնտես երկուք է, որ մեր հարուստ և
առաջնակարգ մարդիկ շատ ունեն ևս: Եւս
ձեռք առնող դասի որոշող ուսումնական վայրն է
որ շատ տեղերում դեռ ևս սեպտեմբեր ամսից
բացվել են ծխական դպրոցներ, իսկ մեզ մօտ եր-
կար ու բարակ մտածելուց յետոյ, ներկայ թիւի
յոնկար ամսին հազիւ է աշդուղում մեզ ընտրել
հոգաբարձուներ և խնդրել իջմիծանից դպրոցի
բացման համար թողնուած թիւը: Եւս միայն փետր-
վարի 15-ին կաթողիկոսի կոնգրէսը դպրոցի բաց-
ման համար ստացած լինելով, հոգաբարձուները
վերջապէս բաց արին դպրոցը: Ուսուցիչները հրա-
ւիրված են և կանոնադրու դասաւանդութիւնը սկս-
ված է: Գալորը յաճախում են 60-ի չափ աշա-
կերտներ, որոնք բացառապէս աղքատ դասակար-
գին են պատկանում: Գալորի մօտքը կաղնու-
ն են աշակերտների ուսման վարձը և դասադան
անձանց մասնավոր նուէրները: Իսկ թէ եկեղեցին
իր դրամագլխի տոկոսով պէտք է օգնի դպրոցին,
այդ դեռ ևս հարց է: Հոգաբարձութիւնը որ ե-
ռանդով առաջ է տանում իր ստանձնած պաշ-
տօնը, մտադիր է եկող սեպտեմբեր ամսից բանալ
օրինաւոր դպրոցն էլ, որի համար շինութիւնը
գրեթէ պատրաստ է: Մեր դպրոցի զգալի պակա-
սութիւնը մանկական գրադարանի բացակայու-
թեան է: Յուսով ենք, որ դպրոցի ղեկավարները
այս կէտը առանց ուշադրութեան չը պիտի թող-
նեն: Լրացիւններից դպրոցը առ այժմ ստանում է
«Մշակը»: Փետրվարի 12-ին ուսուցիչները տեղիս
թատերասէրների մասնակցութեամբ ներկայացրին
«Արշակ II» ողբերգութիւնը և «Բաղդաճներ» կա-
տակերգութիւնը, յօգուտ տեղիս դպրոցի: Ընդհա-
նուր մուտքն էր 42 բողբոլ: Այցելուների թիւում,
որ հարկւրից անցնում էր, կէսի չափ կանայք
էին: Հասարակութիւնը շատ զոհ մնաց ներկայա-
ցումից և խնդրեց կրկին նրան: Ուսուցիչներից
մին, պ. Ասատուհանց, նկարեց ներկայացման
համար մի վարագոյր և մի դէկորացիա բնութեան
տեսարանից»:

Ռուսաստանի նաւթի մրցութիւնը եւրօպական
հրապարակների վրա ճնշելու համար, ամերիկա-
կան նաւթային առևտուրի գլխավոր ընկերութիւ-
նը, ինչպէս հաղորդում են Պետերբուրգի լրագրի-
չները, ուղարկել է լօնդոն իր ներկայացուցչին
բանակցութիւններ սկսելու Բօսնիայի ֆերմայի
հետ: Նօրել եղբայրների նաւթային ընկերութեան
բոլոր ակցիաները գնելու մասին:

ԲԱԳՈՒՅՑ մեզ գրում են. «Մարտի 10-ին ան-
յայտ չարագործները, օգուտ քակելով զինչիւրի
վատ եղանակից, կողոպտեցին այստեղի ուսաց
մայր-եկեղեցին, տանելով իրանց հետ 600 բողբոլ:
Չարագործներից մէկը, որ ուսու է, ձերբակալված
է երկաթուղու կայարանում: Կարծում են, որ
միւսները թողնել են, որոնք դեռ չեն գտնված:
Չարմանալին այն է, որ այդ գողութիւնը կատար-
վել է եկեղեցական և բանտի պահապան-ղինուոր-
ներից ոչ հեռու, բայց զոյցանից և ոչ մէկը ոչինչ
չէ իմացել»:

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒՅՑ, «Մարտի 10-ին, բայ-
րամի տօնի օրը, մի քանի սիրողներ թուրքերէն

լեզուով մի ներկայացում տուցին Թաղիկի
թատրոնում, յօգուտ մի թուրք ուսանողի: Խաղա-
ցին «Վարտի արկածը» 5 գործողութեամբ կօմե-
դիան, հեղինակութիւն Միլոզա-Ֆատ-Ալի Ախուն-
զօվի: Թատրոնը զրեթէ լի էր, և մեծ մասամբ
թուրքերով: Կային և շատ հայեր և օտարազգի-
ներ, ներկայ էր և պարսից հիւպատոսը: Մուտքը
մօտ 400 բողբոլ է հասնում: Խաղաւորները այս
ներկայացումից, սիրողները ուղում են ամիսը մի
անգամ թուրքերէն ներկայացում տալ: Յանկա-
նում ենք կատարեալ աշդուղութիւն»:

ԲԱԳՈՒՅՑ մեզ գրում են մարտի 10-ից. «Ան-
ցեալներին ձեռ հաղորդել էի, որ նոր կարգա-
դրութեան դրութեամբ, այսուհետեւ արգելւում է
առանց օրինաւոր վկայականի ընդունել նաւապե-
տի պաշտօնը տեղիս նաւերի վրա: Այդ կարգա-
դրութիւնը թէ և նաւատերերին էլ վաղուց յայտնի
էր և ուրեմն նոքա էլ պիտի չտապէին վաղորդ
այդ մասին մտածել, վարձելով այնպիսիներին, ո-
րոնք կարող լինէին ընդունվել կառավարութեան
կողմից, բայց նոքա անուշադրութեան տալով յի-
տաճել էին մինչև օրս: Այժմ, երբ այդ կարգա-
դրութիւնը յանկարծ վրա է հասնում և այն էլ
այն ժամանակ, երբ մի քանի օրից պիտի սկսվի
նաւագնացութիւնը, նաւատերերը չը դիտեն ինչ ա-
նել և մնացել են կատարեալապէս շուարված: Հիմա
վկայական ունեցող նաւապետներ շատ քիչ են
գտնվում այստեղ, եղածներն էլ շատ մեծ ռոճիկ-
ներ են: Այն պահանջում, իսկ թուրքերը կամենում են
որ համ էժան լինի, համ էլ իրանց մարդը լինի և
անա փորձում են միշտ փախուտ տալ յիշեալ
կարգադրութիւնից զանազան միջոցներով: Այդպէս
օրինակ, վարձում են թուրք և այլազգի նաւա-
պետներ, ի հարկէ չափաւոր ռոճիկով, որոնցից
երկուորդ տիրոջ հետ պայման կապելով, խոստա-
նում է ծովը մտնելուն պէս իրաւունքները յանձ-
նել թուրքին, դառնալով վերջինիս օգնականը:
Բայց այդ ևս նկատել են և աշխատում են դրա
առաջն առնել: Գտնվելով այսպիսի անել դրու-
թեան մէջ նրանք ղեկնցին պ. նահանգապետին,
խնդրելով նրանից, որ թող տրվի նաւապետներին
մի առ ժամանակ ևս չարժանիել վարել իրանց
պաշտօնը: Բայց ստացան պ. նահանգապետից
մերժողական պատասխան: Գրանից յետոյ նրանք
բաղմաթիւ ստորագրութեամբ հեռագրեցին Պե-
տերբուրգ պ. մինիստրին, խնդրելով թողնու-
թիւն: Պատասխան դեռ չեն ստացել»:

ԳՈՒԲԱՑՑ մեզ գրում են որ այդ քաղաքում
վերջապէս բացվել է գրադարանը 25 անդամնե-
րով, տարեկան 5 բողբոլ անդամական վճարով:
Գրադարանում ստացվում են 7 հատ լրագիրներ:
Գրադարանի համար դանադան պիտուքներ առնե-
լու վրա զործ դրած դումարը ծածկելու համար
ձատկից յետոյ դիտարկութիւն կայ մի թատրո-
նական ներկայացումն տալ: Գրադարանում ստա-
վում են մի քանի տեղերից, օրինակ Բաղդաճ-
գրքերի և լրագիրների նուէրներ:

Մարտի 9-ին, ինչպէս մեզ գրում են ԳՈՒԲԱ-
ՑՑ, թուրքերի նօրուղ բայր և մի տօնի պատ-
ճառում այդտեղ ձիարչաւ եղաւ Մի գիւղացի
ստացաւ 25 բողբոլ պարգև՝ ձիարչաւ յաղթանա-
կը տանելու համար:

Շիրակ գաւառի Նախիջևան գիւղից մեզ գը-
րում են: «Այս օրերս մեր գիւղացի մի երիտա-
սարդ Մ. աղզանուով, սպանված գտնվեցաւ իր
քաւորի տանը: Նրան սպանեցին քնած ժամա-
նակ: Գործը յանձնված է քննիչին: Ասում են որ
մի քանի կապալաւոր անձինք արդէն բռնված
են»:

«Тифл. лист.» լրագիրը հաղորդում է որ մեր
երաթիւտ Գորգանիսի եղբայրը, որը մի քանի
տարի է արդէն վօրօնեմ քաղաքի թատրոնում
երգում էր օպերէտներում Տէրսիկ կեղծ անու-
նով, այս օրերս հիւանդանալով թաղերի բորբու-
քում, վախճանվեցաւ վօրօնեմում:

Մենք լսում ենք որ ԹԻՖԼԻՍ հասել է տիկին
Խաւհակեանց, որ բժշկական ուսում է
աւարտել Պետերբուրգում: Տիկինը առաջին հա-
յուհի է, որ ստացել է կին-բժշկի ուսումնական
աստիճանը: Ինչպէս լսում ենք տիկին Խաւհա-
կեանց զիտաւորութիւն ունի Թիֆլիսում բժշկա-
կան պրակտիկայով պարագլուխ:

Մարտի 13-ին կովկասեան Գիւղատնտեսական
ընկերութեան ընդհանուր ժողովում Մօսկվայի
«Մակլա Մօրօգով» առևտրական տան յանձնարա-
ւութեամբ Անդրկովկասի բամբակագործութիւնը
ուսումնասիրող պ. Յարատիւով կարգաց մի դե-
կուրում բամբակի մշակութեան մասին Միացեալ
Նահանգներում և Անդրկովկասում: Նիստը շատ
բարեմամբ էր: Ընդհանուր ժողովը վճռեց, որ
պէտք է ն ո Ր ի յ խնդրել կառավարութեանը, որ
միջոցներ տալ Նիւսիի նահանգում բամբակի
մշակութեան օրինակելի կայարան հիմնելու և
պլանտացիաներ դարձացնելու: Անդրկովկասի բամ-
բակագործութեան վերաբերութեամբ ուշադրու-
թեան արժանի կէտերը կը հաղորդենք միւս
անգամ:

ԵՐԵՎԱՆԻՑ մեզ գրում են, որ այդտեղի թեմա-
կան դպրանոցում արժանաւոր կերպով տօնվեցաւ
Վաղդանանց տօնը: Հանդիսին ներկայ էր մեծ
բաղմունք:

Կերակրի մարտի 15-ին, Թիֆլիսում Կովկասի
կաթողիկէ եկեղեցում, պատարագից յետոյ կատար-
վեցաւ հոգեհանգիստ լեհացի յայտնի գրող Յովսէփ
Խոնատիս Կրաչկսկու համար, որ մուտ է այս
ամսի 7/19-ին: Հոգեհանգիստին ներկայ էր զանա-
զան աղջութիւններին պատկանող ահալին բաղ-
մունք: Իրագալը դարձրւած էր բաղմունքի
մտնելով և հանդուցեալի մեծադիր ծաղկազարդ
պատկերով:

Կերակրի մարտի 15-ին, Թիֆլիսի կաթողիկէների
հին եկեղեցում կատարվեցաւ Թիֆլիսի բնակական
դպրոցի նախկին ղեկավար Յովսէփ Պէնչիսկու
հոգեհանգիստը: Նորա նախկին աշակերտների նա-
խաձեռնութեամբ: Հոգեհանգիստին ներկայ էր մեծ
բաղմունք և ի միջի այլոց, Բարսե Նիկողայի,
ղինուրական դպրոցի ղեկավար զինեալ Օստրո-
գորսկի, քաղաքային ձայնաւորներից շատերը,
քաղաքային փոխանորդը, Գիւղատնտեսական
ընկերութեան անդամները, բնակական դպրոցի ու-
սուցիչները և շատ ուրիշները: Հանդուցեալի նախ-
կին աշակերտները դիմաւոր վրա դրեցին մի սլը-
սակ:

Երէկ, մարտի 15-ին, վախճանվեցաւ ԹԻՖԼԻ-
ՍՈՒՄ մի հայ քահանայ, որ յայտնի էր ամբողջ
Թիֆլիսի ոչ թէ միայն հայ, բայց և օտարազգիներ-
ի շրջանների մէջ: Այդ պատկառելի անձնաւո-
րութիւնը Յ Ո Վ Տ Ա Ն Ե Ս առաջ քահանայ
Սարգստան է, որ քահանայ էր Վաղնի մայր-եկե-
ղեցում իր կապելու և իր դիքի չնորմով (նա
պատկած էր Բէկիթաբէկով իշխանուհու հետ) նոյն-
պէս և իր անձնական արժանաւորութիւններին
չնորմով, հանգուցեալը ունէր Թիֆլիսում ամենա-
ընդարձակ ծով, մեծ մասամբ քաղաքիս հայոց
բարձր դասակարգի, արիստօկրատիայի մէջ: Հան-
գուցեալը արդէն 50 տարեց աւելի էր վա-
րում քահանայական պաշտօնը և դեռ նորեւ-
րում տօնվեցաւ նրա քահանայական գործու-
նեւթեան յիսնամեակը, որի աւելիում հան-
գանակվեցաւ մի դումար, որով ինչպէս լը-
սում ենք, պէտք է պահի մի որդեգործի հայոց
դպրոցներից միում: Հանգուցեալը շատ սիրված
էր Թիֆլիսի հայոց հասարակութիւնից, ամենից
յարգված էր և մեծ ժողովրդականութիւն ունէր
տեղիս հայոց հասարակութեան մէջ, որի ապա-
ցոյցն էր այն պաշտպանութիւնը որ ցոյց տուց
հանգուցեալին հայոց հասարակութիւնը և մասնա-
ւը երբ նախկին Կաթողիկոսի օրով Յովսէփանէս
առաջ քահանայ, Սինօղի կարգադրութեամբ, մի
ամբողջ տարով զրկվեցաւ քահանայագործութիւ-
նից:

«Русск. Медицина» լրագիրը լսել է որ ա-
ռանձին մասնագործը, որ կաղնված է Պետեր-
բուրգում կանանց բժշկական կուրսերի հարցը
մշակելու համար, աւարտեց իր պարագլուխները
և այս օրերս կը ներկայացնի բժշկական խորհր-
դին մի ծրագիր կանանց բժշկական բարձրագոյն
առանձին ինստիտուտ հիմնելու համար:

«Сибирский Вестник» հաղորդում է որ Սի-
բիրի համալսարանը այս տարի անսպասուաւ կը
բացվի և կունենայ երկու ֆակուլտետ՝ բժշկական
և ֆիզիկո-մաթեմատիկական:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Ինչպէս երևում է թէ Բերլինից և թէ Փա-
րիզից եկած տեղեկութիւններից իշխան Բիսմարկ
առանձին ցանկութիւն է ունեցել դրաւելու Լըսէ-
պին, որը Փարիզ վերադառնալով յայտնել է որ
Բիսմարկ իշխանը իր վրա շատ զեղեցիկ ապաւո-
րութիւն թողեց: Իշխան Բիսմարկ ակնարկել է
իր խօսակցութեան մէջ որ Լըսէպ-Վօթարինգիւս
Գերմանիային միանալու գործի մէջ միաւոր է
ղինուրական կուսակցութիւնը: Չէ կարելի չը
նկատել որ այդ միտքը ձեռք չէ,—եթէ յիշա-
ւի Բիսմարկ թող է տուել իրան այդպիսի
մի միտք յայտնելու,—որովհետեւ Լըսէպ-Վօթարին-
գիւս Գերմանիայի հետ միացնելու հարցի վրա
ամենից շատ պնդում էր նոյն ինքն Բիսմարկ:
Առանձին նշանակութիւն էլ չը պէտք է ունե-
նան ֆրանսիական օպտիմիստներին համար Բիս-
մարկի այն խօսքերը, թէ Գերմանիան այն ժա-
մանակ կը պատերազմի, երբ նրա վրա կը յար-
ձակվեն,—և այդ շատ հասկանալի պատճառով,
շատ անգամ պատերազմը սկսելու մէջ մեղաւորը
այն երկրն է, որը սկսում է, որը առաջին ան-
գամ յարձակում է գործում: Շատ անգամ հակա-
ռակ կողմը, թէ և ինքը չէ սկսում պատերազմը,
բայց այնպիսի միջոցներ է դիտում, որ ստիպում
է թշնամուն անպատճառ սկսել պատերազմը,
այսպէս պատահեցաւ 1866 և 1870 թականնե-
րին: Իշխան Բիսմարկ իր քաղականութեամբ այդ-
պիսի առիթներ շատ է տուել, և հենց այժմ էլ,
նա է որ առիթներ է յարուցանում պատերազմ
սկսելու համար:

—Փարիզի լրագիրները հաղորդում են, որ
Վիլհելմ կայսրը խօսելով Լըսէպին հետ ի միջի
այլոց ասեց հետեւեալը. «Եւ պատերազմի թշնամի
եմ. ես չեմ կամենում պատերազմ տեսնել»:

—Թուրքաց զրաքնական գլխավոր վարչութիւ-
նը ուղարկեց Պոլսում հրատարակվող բոլոր լրա-
գրների խմբագրութիւններին հետեւեալ շրջաբերա-
կանը. «Ի նկատի ունենալով այն անհիմն լուրերը,
որոնք հրատարակվեցան բոլորապէս անցքերի
մասին, բարձրագոյն կարգադրութեամբ արգել-
վում է տպել որ և իցէ լուր՝ Բօլդարիայի վերա-
բերութեամբ»:

—Փարիզի մի քանի լրագիրներ այն կարծիքի
են, որ ֆրանսիական կառավարութիւնը մեծ սը-
խալ է արել Լըսէպին Բերլին ուղարկելով: Մին-
չև անգամ Փարիզից հեռագրում են Բերլինի մի
յայտնի ուղղութեան լրագիրներին, որ հանրա-
պետութեան մինիստրութիւնը ցանկութիւն ունի
յանդիմանութիւն անել Բերլինի ֆրանսիական
ղեկուսն Հերբեռտին: Լըսէպին այդ ճանապարհ-
հորդութեան առիթով:

—Բերլինից հեռագրում են, որ մտադրութիւն կայ
Լըսէպ-Վօթարինհիւս միացնել Պրուսայի հետ. այդ
նահանգները մինչև այժմ ընդհանուր-պետական
երկիր էին համարվում:

ԻՍԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բերլինի մի ատամնաբոյժ նորերում տպեց հե-
տեւեալ յայտարարութիւնը «Վիլհելմ կայսրի ծը-
նողեան ինստիտուտայ տարեգրածը յարգելու
համար, մարտի 22-ին ձրի կընդունում չքաւոր
հիւանդներին» ատամներ հանելու և դնելու հա-
մար»:

Լիֆլանդիայի նահանգում, Կրաքինսօֆում, այս
օրերս մի չահիլ կին ծնեց երկու աղջիկ, որոնց
կուրծքը կպած էր միմեանց. նորածիններին միւս
մասերը բոլորովին կանոնաւոր էին: Այդ երկու-
րեակները ծնվելուն պէս մեռան, և ուղարկվեցան
Գօրպատի բժշկական ֆակուլտետին:

Միացեալ-Նահանգներում հրատարակված վեր-
ջին ատամնաբուական տեղեկութիւններից երևում
է, որ այնտեղ պետական ծառայողները մէջ կա-
նանց թիւը հասնում է 96,000-ի:

Սերբիայում այժմ շատ են խօսում մի պիէտայի
մասին, որը չուտով պէտք է ներկայացվի: Այդ
պիէտայի մէջ դուր են բերված զանազան քաղա-
քական կուսակցութիւնների և պետական գործիչ-
ների Պիէտայի հերթական ցոյց է տալիս թէ ինչ-
պէս Սերբիայի թագաւորն իր քաղաքական խո-
րադրութեամբ զէպի ան մասնաւոր է և տանում
լը ժողովուրդը: Պնդում են, որ պիէտայի
հեղինակը ինքը Միլան թագաւորն է, որ անա
կրկու տարի է պատրաստում է այդ պիէտան:
Կարծում են որ այդ պիէտայի ներկայացումը մեծ
ազդուի կը հանի, մասնաւոր ընդդիմադրականու-
րի մէջ:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՅՈՒՆ

ՍՕՖԻԱ, 13 մարտի Բոլոնյայի վրա յանձն է առնել ճանապարհորդելու Բոլոնյայում իսկապէս այն նպատակով, որ կազմակերպի ամբողջ երկրում հայրենասիրական մասնաժողովներ, երկրի մէջ այժմ գոյութիւն ունեցող կառավարութեան կարգը պահպանելու համար:

ԲԵՐԼԻՆ, 13 մարտի: «Հիւսիսային գերմանական լրագիրը», արտատպելով «France» լրագրի մէջ տպւած 10/22 մարտի առիթով գրված գերմանական ու Վիլհելմ կայսրին վերաբերող յօդուածի վերջին տողերը, նկատում է հետեւեալը: «Մենք մերկացնում ենք այդ անամօթ յարձակումները, որպէս զի մի օր կարողանանք ապացուցանել թէ որքան հանգստութեամբ և համբերութեամբ Գերմանիան ամբողջ տարիներ էր տանում Ֆրանսիացիներին կողմից իր դէմ ուղղած յանդուգն վերաբերմանը ու յարձակումները»:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 14 մարտի: Մոլդաւի վարչութեանը տուած հրամանագրով անհրաժեշտ է հանաչված, որպէս զի ականակիր նուերը միայն պատերազմական պարտաւստութեան մէջ գտնվեն, կազմակերպել այդ նուերից իւրաքանչիւրի համար մշտական զօրախմբեր: Բալտիկի ծովում գտնվող 87 ականակիր նուերից 45 նուերի համար այժմ արդէն նշանակվում է մշտական զօրախումբ որոշ քանակութեամբ:

ՓԱՐԻՋ, 14 մարտի: Սենատը հաւանութիւն տուեց պատգամաւորներին ժողովից արդէն ընդունված օրինագծին ներմուծվող հացահատիկների վրա դրվելու արտոնագրի մարտաստուգի վերաբերմամբ:

ՍՕՖԻԱ, 14 մարտի: Զանգակատեանը յայտնեցին Ռիդաբէյին, որ ցանկանում են նրա հետ յարաբերութիւններ ունենալ միմիայն որպէս Ռ. Գրան ներկայացուցչի հետ, բայց ոչ թէ որպէս ինքնակալութեան ձգտումների կողմնակիցի հետ, և որ եթէ իրանց կուսակցութիւնը յաղթող կը հանդիսանայ, նա վաւերական չի համարի այն փոխառութիւնը որ արել են ինքնակալները:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 15 մարտի: Լրագիրները հաղորդում են, որ այն յանձնաժողովը, որ կազմում էր կայսրութեան հետ տեղերում քաղաքացիական ծառայութեան առանձին արտոնութիւնների կանոնների նախագիծը, արդէն վերջացրել է իր պարապմունքները:

ՓԱՐԻՋ, 15 մարտի: Պատգամաւորների ժողովը բարձրացրեց ներմուծութեան մարտահարկը՝ եղանակից 25-ից մինչև 38, կովերից՝ 12-ից մինչև 20, հորթերից՝ 4-ից մինչև 8, ոչխարներից և մաքերներից՝ 3-ից մինչև 5, և 100 կիլոգրամ թարմ մսից՝ 7-ից մինչև 12 ֆրանկ:

ԲՈՒԼՈՒՆԵՍ, 15 մարտի: Լուրերին նայելով, Պենզայում, Վիդզինում, Նոյնպէս և Կոպրիկիցում, Արևելեան-Գոմիլայում, ապստամբութեան ծագեց ինքնակալութեան դէմ:

ԲՕՐՄԷՅ, 15 մարտի: Վիլյոնի գործակալութեան հետագիւրը ինչպէս երևում է տեղական աղբիւրներից ծագած տեղեկութիւններից, որոնք հիմնված են Հերառի նահանգապետի հաւատարմութիւնի վրա, Թուրքիստանի գլխավոր-նահանգապետը հրամայել է իսկանդէր-խանին, 12,000 մարդու զուգու անցած, վերցնել յանկարծակի Հերատը: Ազանիստանի խմբը հրամանագրեց չուսակցութիւն կերպով գործնել Հերատի բերդապահ զօրը 10,000 մարդով: Հանգամանքները չի նկատի ունենալով Ազանիստանի խմբը պահանջեց Սաիդ-Խմբին, սուլթանի աներոջ, և խմբ-Բաշին, Կոքիստանի նախկին զինաւորի, զինատուրը դաւաճանութեան համար, Էլի-Խանին հետ նրանց ունեցած զրազրութեան պատճառով:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՕՐՄԱ

Մարտի 13-ին

Ռուսաց 1 ռուբլ 1 ժողովի վրա արժէ 219/32 պէնս, Համբուրգի վրա — 181 պֆ.

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Ի Ի Ի Ն Ե Ր

ՆՈՐ ԳԻՐԲ. (ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԼԵՂՈՒՈՎ)

ՀՈՂԱՅԻՆ ՆԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԻՐԱՌՈՒՆԲԸ ՀԻՆ ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ Ս. Բահաթրեանի. 1 զրջան: Գինը 35 Կ: Թիֆլիսի գրապատճառանոցներում 10 աւելի առնողներին 20% շիջում կը լինի Կենտրոնական գրապատճառանոցում: 23—30

—	—	Փարիզի վրա	—	225	սան.
Ռակի	—	արժէ	—	9	» 29 Կ.
Մարտային կուպոններ	—	—	—	179	» 50
Արժաթ	—	—	—	1	» 41
Բօրսային դիվիդենդներ	—	—	—	43/4	» 61/8%
Պետական բանկ. 5%	—	առում 1-ին շրջանի	100	»	—
—	—	—	2-րդ	99	» 50
—	—	—	3-րդ	99	» 25
—	—	—	4-րդ	99	» 25
—	—	—	5-րդ	99	» 50
—	—	—	6-րդ	—	—
Արևելեան 5%	—	փոխառութիւն. 1-ին շրջ.	99	» 50	—
—	—	—	2-րդ	99	» 75
—	—	—	3-րդ	99	» 87
Ներքին 5%	—	առաջին փոխառութիւն. երկրորդ	247	» 50	—
—	—	—	—	231	» 75
51/2%	—	բէնտա	—	103	» —
Ռակեայ բէնտա	—	—	—	191	» 50
Նոր կոնսոլիդաց. փոխառութիւն.	—	—	—	164	» 75
50%	—	գրաւական թղթեր կալուած.	—	—	—
—	—	փոխ. կրեդ. ընկ.	—	159	» 25
51/2%	—	գրաւական թղթեր խնրածին կալուած. բանկի.	—	97	» —
50%	—	գրաւակ. թղ. խարկովի կալ. բան.	102	» 50	—
—	—	Պոլտավայի	—	101	» 50
—	—	Պետ. Զուլայի	—	101	» 75
—	—	Կիւնովի	—	101	» 87
—	—	Մոսկույի	—	103	» —
—	—	Բեսարաբ. Զաւր.	—	101	» 25
—	—	Նիժն. Սամար.	—	101	» 50
—	—	Վիլնայի	—	101	» —
—	—	Թիֆլիսի	—	27 և 43	» 97
—	—	Բուխարայի	—	18 և 43	» 97
—	—	Վ. օլժոնկո-Կամսկի բանկի ակցիաները	582	» —	—
—	—	Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ. ընկ.	281	» 50	—
—	—	Իրիենակ-Վ. օլժոնկի ընկ.	—	100	» —
—	—	Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օբլ. գաղաներ.	—	95	» 75
—	—	Մոսկույի քաղաք. օբլ. գաղաներ	—	96	» 12
—	—	Օդէսայի	—	93	» 25
—	—	Թիֆլիսի քաղաք. կրեդ. ընկ. օբլ.	—	84	» 50
—	—	Նոր երկաթուղային բէնտա	—	99	» —
—	—	Պետական բանկի 6-դ հրատարակութեան տոմսերը	—	—	—
—	—	Գրաւ. թղ. Ալիւ. բանկի	—	98	» 25
—	—	Ս. Պետերբուրգի բօրսայի արտադրութիւնը	—	—	—
—	—	Ֆոնդերի վերաբերմամբ բաւական ամուր է:	—	—	—

ՊԵՏԱՍԻԱՆՆԵՐ

ՄԱՐՍԵՅ. Կ. Մ. Գուրը դրվել է «Մշակին» կէս տարով և մինչ անցանք արդէն ձեռնարկ 6 ռուբլի, բայց մի և նոյն ժամանակ «Մշակի» մեր ուղարկված այս տարվայ համարները յետ ենք ստացել հետեւեալ փաստային ակադրութեամբ. «A Marseille inconnu»: Ռեդակցիոն իմաց տուեցէ թէ մրտեղ պէտք է զրկենք համարները:

ՕԴԵՍՍԱ. Տիկին Գ. Մ. Գաղաբերդը էինք ձեռ «Մշակի» համարների զրկելը մինչև ձեռնարկ նոր կարգադրութիւն ստացանք:

ԱՆՍՏԻՍՏ. Իրաւասու. Զարուհակեցէ թղթակցել:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ. Յար. Ղար. Ձեր յայտարարութիւնը չենք կարող տպագրել: Խնդրում ենք հաղորդեցէ մեզ ձեր հացէն, որպէս զի կարողանանք ձեռ յետ դարձնել յայտարարութեան տպագրութեան համար ձեր ուղարկած 50 կօպէկի փոխարին մարկաները:

ԻԳԻԻՐ. Բ. Մ. Շնորհակալ ենք որ դուք մեզ դաս էք կարգում թէ ինչպէս պէտք է լրացուցենք մեր թերթը և ինչ ձևով պէտք է քաղենք լուրերը:

ՆՈՒԻԻ. Հիւր. Ձեր հերթումը չի տպվել Բաւական է այդ տեսակ աննշան բանի համար այսքան գրել:

ԻԳԻԻՐ. Ա. Ա. Մենք նոյնութեամբ քաղցնելը լուրը, ինչպէս և դուք զրոյս էիք առաջին անգամ և ոչ թէ երկրորդ անգամ, մի քանի մանրամասնութիւններ միայն բաց թողնելով: Թէ ինչ պատճառով այդ արեցինք, այդ ձեռ բացատրել չենք կարող:

ՂԱՐԱՍՈՒԲԱՋԱՐ. Երկու պարոններին. Շատ և շատ շնորհակալ ենք, որ մեզ ուղարկեցիք յայտնի տեսակի անձանց մի քանի բնագիր նամակներ: Մենք ամեն բան կարող էինք կարծել, բայց այդ տեսակ բան չէինք էլ երևակայում: Դրանք շատ հետաքրքիր դոկումէնտներ են: Մեզ խոստացան նոյնանուն նամակներ ուղարկել և ուրիշ հայաբնակ տեղերից: Փնդը առ. փոքր կը հաւաքենք:

ԴԵՐԲԷՆՏ. Օր. Մ. Մ. Ձեր յիշում այդ ինչ լուր էր:

Խմբագիր-հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԵՂԲԱՐՅ ԾՈՎԻԱՆՈՎՆԵՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՐԱՍԵՆՆԱԿԸ

(Սիւնի փողոց, քարվանսարայ Անանովի)

Վաճառում է և գնում է տոկոսաբեր թղթեր և փոխ է տալիս նոցա գրաւականով (ԽԱՂԱՏՈՄԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՄԻՆՁԵՒ 210 ՐՈՒՐԼԻ): Փոխադրութիւններ է անում ՄՕՍԿՎԱ, ՕՂԵՍՍԱ, ԲԱԳՈՒ, ԲԱՌՈՒՄ և արտասահմանի զանազան քաղաքներ:

1—16 (Ե. շ.)

ԷԼԻԿՍԻՐ ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ (ELIXIR DENTIFRICE)

ԲԵՆԵԴԻԿՏԵԱՆ ՀԱՅՐԵՐԻ

ՍՈՒՂԱԿԻ ԱՐԲԱՅՈՒԹԻՒՆՅՈՒՆ (GIRONDE)

Ատամների համար Բենեդիկտեան հայրերից պատրաստած էլիքսիրի ամենօրեայ գործածութիւնը, մի քանի կաթիլներ ջրի մի կէս բաժակի մէջ, պահպանում է ատամները փշանալուց, ուղիւտակ է դարձնում և պղպտղում է ատամները, մաքրում է և պահպանում է ծնոտը:

Գինը զօրակը 2 և 8 ֆրանկ. փոշին՝ արկղիկը 1 ֆրանկ 25 սանտ. Պատասխան արկղիկը 2 ֆրանկ: Հիմնադրութիւնը գոյութիւն ունի 1804 թվից. Գլխաւոր ագէնտ SEGUIN, Բօրջո (Ֆրանսիա). Թիֆլիսում է պ. Բերլըմանի մագաղանում և պարֆյումերների ուրիշ մագաղաններ:

5—48 (Ե. շ.)

ԲՐՕԿԱՐ և ընկ.

Խնդրում ենք յարգելի հասարակութեանը առնելով մեր ԳԼԻՑԵՐԻՆԵԱՆ ՍԱՊՕՆ և մեր հարած ԾԱՂԱԿԱՆՈՑ ՕՂԵՐ-ԿՈՒՐՆ ԳՂՈՂԱՆԱԼ կեղծուները և նմանողութիւնները:

7—12 (Ե) C. M. 1678

ԲՐՕԿԱՐ և ընկ.

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՃՆԻ ԿՈՂՄԻՑ ԹՈՅԼՏՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՅԱՆ

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՄԿԵԴԵՂ

ՄԻՇՈՒՆԱՅ

ՄԵՇ ՆԻ ՓՈՔԻ ՄԿԵՆԵՐԸ կատարելագույն ոչնչացնելու համար Արկղիկի գինը 1 ր. 50 Կ. Արկղիկի 1/2 արժէ 60 Կ.:

Հեղուկ բաղախի ջն երի դէմ: Մրուակի գինը, լրձնում միտակին 1 ռուբլի:

Լուս. ցեղ, բոլոր ոչնչացնելու փոշին Դո-Գլխաւոր պահեաթ ԹԻՖԼԻՍԻՄ զանվում է Վ. Գ. Ի. վնակի դեղատան ապրանքների մագաղանում, Վլոնդոն հիւրանոցի տակ, Ձուբալովի տանը:

Իխ. Գուտման

44—100

ВЫСОЧАЙШЕ Утвержденное Кавказское Товарищество торговли антикарскими товарами в Тифлисе (Графская ул., против Музея).

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԿՈՎԱՍՏԱՆԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԴԵՂԱՍԱՆ ԱՊՐԱՆԵՐՆԵՐԻ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ԹԻՖԼԻՍԻՄ (Գրաֆսկայա փողոց, Մուզէի դիմաց):

Ստացված է Մալց-Է. Կատարակտ և հազի համար կոնֆեկտներ՝ «Մի հաղորդ»: Ձկան իմ մարած և ոչ-մարած. Պրովանսի ձէթ, քաղախի էսէնցիա, բուսական ձէթ, ԲԵՐԺԵՐԻ ԱՄՆԵՆԼԱՆ ԱՆԳՂԱԿԱՆ ՕՍԼԱՅ, լեղակ՝ փոշիով և գունատներով. բծեր հանելու. դեղեր, կոշիկների և զէրների կոշիկների համար. սամալարը և առհասարակ մետաղեայ գործիքները սրելու իւղ և փոշի: ԾՎԵՂԱԿԱՆ ԳՐԵՏԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՖԻՄՍԱՅԻ ԼՈՒՑԻՅԻ, և տնտեսութեան ուրիշ պարագաներ: Լէնգլիթ թխուկներ բաղաւոր. թխուկներ կրէմ, իմուլիսի և լեզուկների կօմիտիական սրբիչներ, երկու մարթիւ թարմութիւնը պահպանելու համար: Վլոնդոնի կէսպատ մագերը սնդակներու համար: Գերատան ապրանքների վաճառման կողմնական ընկերութեան մէջ, ԹԻՖԼԻՍԻՄ, և ԲԱԳՈՒՆՆԱՐ քաժանմունքում:

33—100